

Recenzja

Katowice, 28.11.2022

Prodziekan
Wydziału Lekarskiego
ds. Nauki
Małgorzata Pawłowska
prof. dr hab. Małgorzata Pawłowska

Dr hab. n o zdrowiu Agnieszka Młynarska, Prof. SUM

Zakład Gerontologii i Pielęgniarstwa Geriatrycznego,

Katedra Pielęgniarstwa

Wydział Nauk o Zdrowiu w Katowicach

Śląski Uniwersytet Medyczny

Recenzja

**rozprawy na stopień doktora nauk medycznych lek. Jakuba Ratajczaka
pt.: "Ocena nasilenia czynników ryzyka sercowo-naczyniowego w populacji pacjentów bez
rozpoznanej choroby wieńcowej" napisanej pod kierunkiem Prof. dr hab. Jacek Kubica**

Częstość występowania chorób układu sercowo-naczyniowego związanych z miażdżycą oraz związana z nimi śmiertelność ulegają obniżeniu w wielu krajach europejskich, jednak wciąż pozostają one główną przyczyną zachorowalności i śmiertelności. W kilku ostatnich dekadach zidentyfikowano główne czynniki ryzyka chorób układu sercowo-naczyniowego. Jednak nadal najważniejszym sposobem zapobiegania chorobom układu sercowo-naczyniowego jest promocja zdrowego stylu życia. Stworzono skuteczne i bezpieczne metody eliminacji czynników ryzyka, a większość stosowanych leków jest obecnie dostępna w niskich cenach. Niemniej jednak, częstość nieprzestrzegania zasad zdrowego stylu życia pozostaje wysoka, a czynniki ryzyka chorób układu sercowo-naczyniowego są mocno rozpowszechnione, nawet u pacjentów wysokiego (rezydualnego) ryzyka. Dobra kontrola czynników ryzyka sercowo-naczyniowego jest kluczowa w kwestii minimalizacji wpływu chorób układu krążenia na zdrowie populacji ogólnej poprzez redukcję śmiertelności i zachorowalności.

Wybór tematu jest istotny dla zdrowia publicznego i nauk medycznych z kilku powodów. Po pierwsze problem występowania czynników ryzyka chorób sercowo-naczyniowych jest stale wyzwaniem współczesnej ochrony zdrowia. Mnogość czynników ryzyka lub silenie

nasilony jeden czynnik ryzyka zwiększają prawdopodobieństwo wystąpienia incydentów sercowo-naczyniowych nawet bez wcześniej rozpoznanej choroby wieńcowej.

Po drugie wiedza na temat występowania i nasilenie czynników ryzyka chorób sercowo-naczyniowych pozwala na wprowadzenie przemyślanych i adekwatnych do sytuacji programów prewencyjnych, które pozwolą na redukcję czynników ryzyka lub zmniejszenie ich nasilenia. Takie programy mogą wpływać na poprawę zdrowia całej populacji.

W związku z tym, biorąc pod uwagę przedstawione dane, problematykę badawczą zaprezentowaną w pracy doktorskiej pt. „Ocena nasilenia czynników ryzyka sercowo-naczyniowego w populacji pacjentów bez rozpoznanej choroby wieńcowej” Pana Jakuba Ratajczaka jest bardzo aktualnym problemem a podjęta przez Doktoranta problematyka została ujęta w interesujący sposób.

Charakterystyka formalna rozprawy

Przedstawiona do recenzji praca na stopień doktora nauk o zdrowiu ma układ typowy dla tego typu rozpraw. Struktura pracy jest przejrzysta i logiczna, została zachowana właściwa proporcja poszczególnych części. Pracę stanowi manuskrypt o łącznej objętości 103 stron wraz z piśmiennictwem, streszczeniem w języku polskim i angielskim, wykazem skrótów i załącznikami. Praca składa się z 2 części: teoretycznej i części badawczej – charakterystyki grupy badanej, wykorzystanych metod badawczych oraz szczegółowej analizy wyników badań własnych. Część teoretyczna pracy zawiera 9 stron maszynopisu i stanowi wprowadzenie w problematykę badań własnych. Doktorant przedstawił szczegółowo problematykę czynników ryzyka chorób sercowo-naczyniowych. Druga część pracy stanowi prezentację badań własnych. Ta część rozprawy zawiera szczegółowo cel pracy oraz metodologię badań własnych: konceptualizacja badań własnych, materiał empiryczny obejmujący wyniki badań, dyskusję i wnioski. Rozprawę doktorską uzupełniają 9 tabel oraz 22 wykresy uszczegóławiające zaprezentowane w pracy wyniki badań własnych. Zawarty w rozprawie spis piśmiennictwa zawiera 104 pozycje literatury krajowej i światowej. Wszystkie pozycje dobrane są prawidłowo do tematyki pracy i zacytowane są w sposób prawidłowy w treści pracy. Praca edytorsko jest bardzo staranna, czytelna, ilustrowana wykresami i tabelami. Poszczególne części są koherentne i zgodne z ich tytułami. Treść pracy zgodna jest z tytułem dysertacji.

Merytoryczna ocena pracy

We wstępie Doktorant szczegółowo przedstawia teoretyczne aspekty pracy oraz założenia metodologiczne prezentowanych badań. Celem ogólnym pracy była ocena nasilenia i kontroli czynników ryzyka sercowo-naczyniowego w populacji osób bez rozpoznanej choroby wieńcowej ze zwróceniem szczególnej uwagi na wykładniki gospodarki lipidowej.

Na przeprowadzenie badania uzyskano zgodę Komisji Bioetycznej przy Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, Collegium Medicum w Bydgoszczy o numerze KB 586/2018. Badanie przeprowadzono zgodnie z wytycznymi dobrej praktyki klinicznej oraz z uwzględnieniem zasad zawartych w Deklaracji Helsińskiej.

Badanie zostało zaprojektowane jako przekrojowe, wieloośrodkowe badanie obserwacyjne. Badaną populację stanowiły osoby dorosłe (> 18 roku życia), które nie miały dotąd rozpoznanej choroby wieńcowej, ale znajdują się w grupie obciążonej wysokim ryzykiem sercowo-naczyniowym. Badanie było prowadzone przez okres od wiosny 2018 roku do jesieni 2019 roku w czterech ośrodkach, będących jednostkami podstawowej opieki zdrowotnej. Pacjenci byli identyfikowani pod względem spełniania kryteriów włączenia i wyłączenia na podstawie dotychczasowej dokumentacji medycznej. Kryteria włączenia do badania stanowiły: brak rozpoznanej choroby wieńcowej lub innej choroby spowodowanej miażdżycą oraz rozpoznanie i/lub włączenie leczenia z powodu nadciśnienia tętniczego i/lub cukrzycy i/lub hipercholesterolemii w okresie od 6 miesięcy do 2 lat poprzedzających wyznaczoną wizytę, podczas której dokonywano ostatecznej kwalifikacji do badania. Podstawą włączenia do badania mogło być jedno lub więcej rozpoznań. Doktorant szczegółowo opisał metodykę zbierania pomiarów antropometrycznych i biochemicznych. Uzyskane dane zostały poddane wnikliwej analizie statystycznej, a zastosowane metody są adekwatne do uzyskanych danych.

Wyniki stanowią bardzo wartościową i obszerną część pracy. Doktorant przedstawił wyczerpująco charakterystykę społeczno-demograficzną badanej grupy. Dodatkowo pogrupował wyniki badań w licznych podrozdziałach, starając się odnieść do celu badania. Zastosowanie podrozdziałów ułatwia szczegółową analizę dużej ilości danych. Uzyskane wyniki wskazują, że kontrola czynników ryzyka sercowo-naczyniowego w populacji osób bez rozpoznanej choroby niedokrwiennej serca w Polsce jest niewystarczająca. Wśród czynników, na które należy zwrócić szczególną uwagę Doktorant wymienia: masę ciała, stężenia LDL-C oraz poziomu wykonywanej aktywności fizycznej. Czynniki ryzyka sercowo-naczyniowego, z najlepszą kontrolą to wartości ciśnienia tętniczego, stężenie triglicerydów oraz nikotynizm.

Doktorant wykazał, że osoby młodsze, lepiej wykształcone, z wyższym dochodem, aktywne zawodowo oraz takie, które nigdy nie były w związku cechowała lepsza kontrola czynników ryzyka sercowo-naczyniowego. Najważniejszymi zmiennymi wpływającymi na wysoki wskaźnik kontroli czynników ryzyka sercowo-naczyniowego są młody wiek oraz wysoki status materialny.

W dyskusji Doktorant omówił wyniki badań w odniesieniu do danych z piśmiennictwa. Dyskusja napisana jest w sposób interesujący, ma zachowane właściwe tempo i porusza najważniejsze problemy wynikające z badań. Przedstawiona dyskusja świadczy o dużej znajomości zagadnienia. Uwzględnienie w pracy ograniczeń swojego badania świadczy o dużej dojrzałości naukowej Doktoranta.

Doktorant po przeprowadzeniu szczegółowej analizy materiału przedstawił 5 wniosków końcowych. Wnioski odnoszą się do wcześniej założonego celu pracy. Wydaje się że wnioski są bardzo rozbudowane.

Z obowiązku recenzenta kilka dobrych uwag nie obniżających wartości pracy:

1. Czy oszacowano minimalną ilość respondentów w próbie.
2. Dodanie wykazu tabel i wykresów ułatwiłoby czytanie pracy.

Podsumowanie

W podsumowaniu opinii, wysoko oceniam przygotowanie teoretyczne Doktoranta, umiejętność postawienia problemu badawczego oraz jego realizacji. Zaproponowany projekt badawczy jest interesujący, a sama praca doktorska napisana jest w sposób merytoryczny.

Podsumowując stwierdzam, że przedstawiona mi do oceny praca doktorska **Pana Jakuba Ratajczaka** jest wartościowa i posiada duży potencjał badawczy, stanowiący podstawę do kontynuowania dalszych badań w tym kierunku. Stanowi spójną całość tematyczną i zawiera cechy nowatorskie, które mogą mieć w przyszłości zastosowanie w poprawie zdrowia polskiej populacji.

Rozprawa doktorska **Pana Jakuba Ratajczaka pt. " Ocena nasilenia czynników ryzyka sercowo-naczyniowego w populacji pacjentów bez rozpoznanej choroby wieńcowej"** spełnia warunki określone w art.187 ust. 1-2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. nr 2018 poz. 1668 z późn.zm.). Na tej podstawie przedstawiam Wysokiej Radzie Dyscypliny Nauki Medyczne Collegium Medicum im.

Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy wniosek o dopuszczenie Doktoranta do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

KIEROWNIK
Katedry Pielęgniarstwa
Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach
Agnieszka Młynarska
dr hab. n. o zdr. Agnieszka Młynarska prof. SUM

Dr hab. n. o zdr. Agnieszka Młynarska, Prof. SUM

Katedra Pielęgniarstwa,

Wydział Nauk o Zdrowiu,

Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach

